

Kovácsvágás közé eső terület geológiai és közettani tekintetben. Földt. Közl. XXVII. Budapest, 1897.

17. Szádeczky Gy.: A Zempléni-szigethegység, Bpest, 1897.

18. Hoffer A.: Geológiai tanulmány a Tokaji-hegységből. A Debreceni Tisza István Tud. Társ. Honism. Bizotts. kiadv. II. k. 1 f. Debrecen, 1925.

19. vitéz Lengyel E.: A tokaji Nagyhegy rhyolithos és andesites közei. Tisza István Tud. Társ. Honism. Bizotts. kiadványa. Debrecen, 1926.

20. vitéz Lengyel E.: The role of resorption in the petrogenesis of Tokajese Nagyhegy. Földt. Közl. Bd. LIV. 1925.

21. vitéz Lengyel E.: Újabb adatok a tokaji Nagyhegy petrogenetikájához. Földt. Közl. Bd. LIV. Budapest, 1925.

22. Pálffy M.: Adatok a Tokaji-hegység harmadkori eruptioinak viszonyaihoz. Földt. Közl. LVII. Bpest, 1927.

23. Vendl A.: A magyarországi rhyolithtipusok. Mat. Term. Tud. Közl. XXXV. k. Bpest, 1927.

24. Maier I.: A Tokaj-Hegyalja Tállya és Mád közé eső területének földtani leírása. Budapest, 1928.

Komlóska környékének földtani és közettani viszonyai.

(Kivonat.)

(Geológiai térképpel és a VII. táblával.)

Irta: vitéz LENGYEL ENDRE dr.

A Tokaj—Ujhelyi hegységnek egyik érdekes felépítésű területe: Komlóska környéke. Legrégibb feltárt képződménynek kell tekintenünk az e hegységszakasz bázisát alkotó rhyolithufákat. Idősebbek — minden valószínűség szerint felsőmediterrán korúak — a komlóscai tufaterület obsidián- és perlitlapillimentes rhyolithufái, melyek a sárospataki (megyeri) tufákkal állanak genetikai kapcsolatban. E tufaterület eddig nem szerepel az irodalomban. A Nagy Pápai (Papaj), Hollóstató és Bolháshegy pyroxenandesittömegei e rhyolithtalapzatra öntöttek, melynek feltárásai a falutól K-re eső patakmedrekben és primitív kőfejtőkben kísérelhetők figyelemmel.

A Makkoshotyikai obsidián- és perlitlapillis rhyolithufák a gomboshegyi pincék (18) s a tállyai szarmatakövíletes tufákkal azonosíthatók (24). A hercegkúti Kőporostető feltárásaiban

a rhyolithtufákra salakos andesittufák borulnak, melyek felfelé pyroxénandesitekkel állanak érintkezésben. E tufák egyrészének kötőanyagában horzsakörészletek, biotit-, amphibol- és quarzkristálytöredékek is előfordulnak, a brecciadarabok azonban túlnyomólag pyroxenandesitek.

Az andesitek feltörését is megelőzte hamúsórázás, de a rhyolithokra szórt törmeléket az erózió nagyrészből eltávolította. Andesittufák csak azokon a helyeken maradtak meg, ahol az andesitláva takaró formájában rájuk ömlött s az eroziós erőkkel szemben védelmet nyújtott.

Az andesitek e területen két összefüggő ÉÉNy—DDK-i irányú vonulathoz tartoznak. Egyik a Nagy Pápai—Darnó—Hosszúhegyi, mely É-ra a Mogyorósető és Kecskéhátban nyer folytatást; a másik a Barlang—Pusztavár—Hollósetői, mely É-ra a Huták irányában, D-re Hideghegy felé talál kapcsolatot.

A pyroxenandesitek rövidebb eruptiocyklus termékei. Sorrendben idősebbek Darnó—Makkoshotyka relative savanyúbb andesitjei és fiatalabbak Pusztavár—Bolhás—Hollósető fekete, friss kőzetei.

Az andesitek túlnyomó része hypersthenaugitandesit, de magmatikus differentiatio és assimilatio révén átmeneti tagok jelennek meg egyrészt a savanyabb biotitos amphibolandesitiek, másrészt a bazaltos jellegű tholeiites andesittípusok felé.

Az aktív vulkáni működés e területszakaszon a pyroxenandesitek felszínre nyomulásával véget ért. Az utóvulkáni működés azonban tovább tartott s termékeire lépten-nyomon ráakadunk. Legfontosabb szerepe a zöldkövesedésnek s ezzel kapcsolatban ércképződésnek, valamint a kovasavas forrásoknak volt. A hegylánc egyetlen forrásmézőelőfordulása is e területrésze esik (Bolhás-hegy). Kaolin- és alunitképződés is előfordul (Hollósető ÉNy-i lejtő).

*

Köszönettel adózom ez alkalommal is Dr. SZENTPÉTERY Zsigmond professor, intézeti igazgató úrnak, hogy a ROCKE-FELLER-alapból beszerzett műszereket rendelkezésemre bocsátani szíves volt s munkám közben értékes tanácsaival támogatott.